

'Close to the edge' - Kanoeten op het randje

In mijn gedachten is 'Close to the edge' een LP-titel van de popgroep 'Yes' uit de zeventiger jaren. Dit denkbeeld krijgt concurrentie door een actie van Theunis Piersma.

Op 6 mei jongstleden promoveerde Theunis Piersma met als onderwerp, hoe kan het ook anders, de Kanoetstrandloper. In de FFF is Theunis bekend als steltloper-deskundige, expeditieganger en niet te vergeten in de zeventiger jaren één van de FFF-ers van het eerste uur en destijds één van de stuwende krachten van het fûgelferbân en de wadvogelwerkgroep. Theunis werkt bij het NIOZ (Nederlands Instituut voor Onderzoek van de Zee) op Texel. Theunis heeft de vormgeving van zijn publicaties altijd zeer goed verzorgd. Dat komt tot uiting in de leesbaarheid van zijn artikelen, de toegankelijkheid van zijn grafieken en tekeningen en de originele ideeën bij het voor het voetlicht brengen van zijn denkbeelden. Bekend is de 'hink-stap-sprong' figuur over de reis-schema's bij steltloper trek. Ook zijn proefschrift ziet er prima uit. Het Engelstalige proefschrift opent met een korte Friese samenvatting en eindigt met een langere Nederlandse samenvatting. Deze leest als een spannend boek, waar de betrokkenheid vanaf straalt.

Het proefschrift gaat over de 'energie-boekhouding' van de Kanoet in verband met de trek en trekroutes. Ondermeer gedrag en voedselopname van Kanoeten is bestudeerd in waddengebieden dichtbij huis en in Afrika, in uiterst noordelijke broedgebieden op de toendra's. Maar ook op het NIOZ is onderzoek verricht met gevangen Kanoeten. Zelfs koperen Kanoeten (die worden nog eens veel geld waard voor verzamelaars!) zijn gebruikt voor metingen aan warmte-opname en -afgifte.

Hier volgt het slot van de Nederlandse samenvatting van het proefschrift.

'Vogels op het randje

Kanoeten broeden op het randje van de toendra, tegen de Noordelijke IJszee aan. Ze overwinteren in waddengebieden, op de grens van land en zee. De rand van een kanoetensnavel bevat zintuigen waarmee Kanoeten ingegraven schelpdieren op afstand kunnen voelen. Door hun gespecialiseerde levenswijze staan Kanoeten waarschijnlijk op het randje van uitsterven. Ze leven op de rand van het fysiek mogelijke: Kanoeten die bij ons overwinteren, leven gedurende een aantal maanden op een energieniveau dat bij mensen alleen door topatleten wordt bereikt. Kanoeten die onderweg zijn van de ene plek op aarde naar de andere maken non-stop vluchten die slechts door een paar nauwverwante steltlopersoorten wordt geëvenaard.

Dit onderzoek geeft aan hoe dicht en hoe vaak wadvogels aan de grens van hun mogelijkheden leven, hoe kritisch uitgestrekte waddengebieden zijn voor hun overleving.'

Koos van Zomeren schreef een stukje 'koning Knut' in de NRC (1992) over de Kanoet en het NIOZ-onderzoek. Na 6 mei 1994 kan Theunis Piersma aanspraak maken op die titel.

